Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIV. No. 26. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, FEBRUARY 7, 1997. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 7-го ЛЮТОГО 1997 р. Ч. 26. РІК CIV.

В МОСКВІ РОЗПАЛЮЮТЬСЯ АНТИУКРАЇНСЬКІ НАСТРОЇ

Москва. — Посадник російської столиці Юрій Лужков, відомий своїми антиукраїнськими висловлюваннями і грубим втручанням в українські внутрішні справи, зокрема в питаннях Севастополя і Чорноморської фльоти, в тому самому протиукраїнському дусі відповів на запитання закордонних журналістів з приводу реакції Росії на можливий вступ України до НАТО.

„Росія досить сильна для того, щоб застосувати ефективні заходи оборонного характеру, які зможуть охолодити гарячі голови на Заході і змусити їх відмовитися від наміру наближатися до російських кордонів",— сказав Ю. Лужков. Він навіть дозволив собі відверто погрожувати на адресу НАТО і закликав російських політиків до „твердости".

Щодо можливости вступу України до НАТО і перетворення Севастополя у військово-морську базу Північноатлантійського оборонного союзу, то посадник Москви запевнив, що „Україна ніколи не допустить до такого безглуздя".

Хоч президент Росії Борис Єльцин відмежувався від антиукраїнських заяв Ю. Лужкова, назвавши їх „приватними поглядами", є підстави вважати ці погляди складовою частиною російської зовнішньої політики. Наприклад, навіть дорадник російського президента в питаннях національної безпеки Дмітрій Рюріков цими днями сказав, що „незалежність України після трьох сторіч її перебування у складі імперії, є тимчасовим явищем".

НРУ обороняє вільні профспілки

Київ. — В Україні розпочався наступ на вільні профспілки, мета якого — знищення профспілкових організацій, які постали на противагу так званим "офіційним профспілкам", — наголошується в заяві Народного Руху України.

На переконання авторів заяви, нещодавня заява лідера Федерації Профспілок України Олександра Стояна щодо створення на основі своєї організації політичної партії свідчить, між іншим, про прагнення "спадкоємиці совєтських профспілок" залучити фонди членів професійних спілок з різними політичними поглядами на обслуговування винятково лівих сил.

НРУ закликає всіх позапартійних членів Федерації Профспілок України не дати втягнути себе поза волею в так звану "профспілкову партію" й передати колишнє майно всесоюзних професійних спілок та Української профспілкової ради у власність держави на розподіл між профспілковими організаціями.

Появилися нові дані про походження М. Олбрайт

Вашінгтон. — Від того часу, як президент Билл Клінтон номінував Меделін Олбрайт секретарем Державного департаменту, історія її життя, починаючи від народження і раннього дитинства у Чехо-Словаччині в часі Другої світової війни стала всім відомою. Про те, як втікаючи спершу перед нацистами, а пізніше перед комуністами, її родина добилася до Америки стало відомо не тільки в Білому Домі чи Капітолю, але всім хто цікавиться подіями в ЗСА.

М. Олбрайт

Все ж таки, щойно тільки тепер, згідно з її твердженнями, їй стало відомо, що її діди, котрих їй ніколи не доводилось знати, правдоподібно були жидами та загинули в часі голокосту, а двоє навіть в Авшвіці. Про це подано у щоденнику „Ню Йорк Таймс" з вівтірка, 4-го лютого.

Сама М. Олбрайт в інтерв'ю з кореспондентом пресового агентства „Ас-

(Закінчення на стор. 3)

Є підозри, що Б. Єльцин таки поважно хворий

Давос, Швайцарія. — Керівник російської президентської адміністрації Анатолій Чубайс, який бере участь у праці Світового економічного форуму в Давосі, запевнив у розмові з журналістами, що „в найближчі дні президент Єльцин повернеться в Кремль для продовження своїх обов'язків".

А. Чубайс намагався спростувати чутки, нібито через хвороби президента в країні панує безвладдя, і розвіяти сумніви щодо здоров'я Б. Єльцина. А. Чубайс покликався на успішні переговори Б. Єльцина з президентом Франції Жаком Шіраком: мовляв, їхня розмова показала, що президент Б. Єльцин перебуває у добрій фізичній формі.

Тим часом цими днями німецька газета „Більд" повідомила, посилаючись при цьому на авторитетних німецьких лікарів, що російський президент страждає на хворобу Паркінсона. Цю діягнозу німецькі спеціялісти визначили ще два роки тому, однак тепер стає помітно, що хвороба прогресує — про це свідчать сповільнена мова, непевна хода, рухи рук, скам'янілі риси обличчя.

Німецькі лікарі, зокрема професор Аксель Гаверіх, ще в жовтні минулого року порадили канцлерові Гельмутові Колеві запропонувати Б. Єльцинові приїхати до Німеччини і там пройти післяопераційне відновлен-

(Закінчення на стор. 3)

Керівництво України посилює контролю за економічною діяльністю

Київ (УНІАР). — Тут в Адміністрації Президента України відбулася пресова конференція, під час якої на запитання журналістів відповіли начальник контрольного управління Михайло Каскевич та начальник Управління організаційної і кадрової політики Юрій Хотлубей. М. Каскевич висловив занепокоєння з того, що не виконуються рішення і декрети з реформування економіки. Саме тому, зазначив він, при Адміністрації Президента і створено Контрольне управління.

Щодо взаємин між Контрольним управлінням і аналогічним органом Верховної Ради — Рахунковою палатою, М. Каскевич відзначив, що вони успішно співпрацюватимуть, якщо функції між законодавчою і виконавчою владами будуть розподілені так, щоб кожна з гілок виконувала свої функції. Якщо ж Конституційний суд прийме рішення на користь Рахункової палати, то "життя все розставить на свої місця".

Ю.Хотлубей поінформував, що завдання очолюваного ним управління полягає у підтримці зв'язків з органами місцевого самоврядування, контролі за дотриманням Конституції, указів і розпоряджень Президента.

Голова державної податкової адміністрації Микола Азаров також звернув увагу на низьку платіжну дисципліну. За його словами, доходову частину державного бюджету виконано на 82 відсотки. Найнижчий рівень виконання місцевих бюджетів у Донецькій, Луганській, Дніпропетровській і Миколаївській областях, а також в Автономній Республіці Крим. Серед причин неповного виконання бюджету Азаров назвав: несвоєчасність розрахунків, недосконалий порядок державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльности, порушення чинних законів. Наприклад, більшість банків взагалі не дають ніякої інформації про свою діяльність і постійно порушують закони щодо операцій з валютою.

На думку голови податкової адміністрації, для повноцінних надходжень до бюджетів усіх рівнів доцільно зробити податкову систему регулятором економічних відносин у державі, реформувати податкове законодавство, змінити систему реєстрації суб'єктів підприємницької діяльности, встановити місцеві податки до позабюджетних фондів і полегшити процедуру взаєморозрахунків.

Перший віцепрем'єр-міністер України Василь Дурдинець велику надію

(Закінчення на стор. 3)

О. Мороз закликає жити за законом

Київ (УНІАР). — Голова Верховної Ради України Олександер Мороз виступив на семінарі "Розвиток системи законодавства України", організованому Інститутом держави і права Національної Академії Наук(НАН) України.

Виступ голови парляменту був присвячений розвиткові українського суспільства у світлі ухвалення нової Конституції України і баченню ним деяких аспектів законодавчого процесу.

Високо оцінивши науковий потенціял правознавців України, О. Мороз визнав, що "традиційно право ніколи не працювало, все робилося за інструкцією, за вказівкою та за принципом: не твоє діло, тобі скажуть, що треба робити". Сьогодні, сказав він, головним завданням є "навчити суспільство жити за законом, за Конституцією". В соціяльно-економічній сфері головним завданням голова парляменту бачить вирішення проблем оптимального співвідношення державного управління, державного регулювання з ринковими механізмами.

В політичній та державно-правній сфері, на думку О. Мороза, треба визначити місце і ролю політичних партій, виробити оптимальну виборчу систему та законодавчо закріпити принципи місцевого самоврядування.

"Тепер у нашій державі точиться тотальна політична боротьба навколо власности та політичної влади"— зазначив О. Мороз. У цьому сенсі Конституцію можна розцінювати як документ, що зафіксував компроміс різних політичних сил. "В Україні немає сьогодні такої політичної сили, яка стояла б за спиною парляменту і диктувала рі-

(Закінчення на стор. 3)

В Україні

(З інформацій УНІАР)

СТВОРЕНО ФОНД ЗЕЄВА-ЖАБОТИНСЬКОГО

КИЇВ. — Про створення в Україні Міжнародного фонду ім. Володимира Зеєва-Жаботинського повідомила президент Товариства "Україна-Ізраїль" Лариса Скорик та автор книги про В. Жаботинського Клейнер. Ідея створення фонду викликана проблемами ускладнення національних відносин в сучасному світі та необхідністю поважно замислитися над міжнаціональними і вселюдськими взаєминами. Вихідець з України, один із провідних ідеологів сіонізму В. Жаботинський має великі заслуги в захисті національних культур на початку XX століття. Згідно з його тезою, саме націоналізм, а не шовінізм, є ідеологією визнання світового братерства націй в усій їхній різноманітності. Завданням фонду буде вивчення творів Жаботинського та популяризація його ідей у засобах масової інформації.

ЗМЕНШИЛОСЯ ЧИСЛО ПОСЕРЕДНИКІВ

КИЇВ. — Генеральний директор Асоціяції Українського Інвестиційного Бизнесу (АУІБ) Вадим Васильєв виступив на пресовій конференції, присвяченій ринковим реформам в Україні. За його словами, 1996 рік виявився роком появи і ствердження фондового ринку, а трастові інвестиційні компанії стали елементом економічного простору України. Згідно зі статистикою, фінансові посередники нагромадили 17 млн. приватизаційних сертифікатів, а їхні активи склали близько 300 млн. гривень. Через сертифікатні авкціони до фінансових посередників перейшло 40 відсотків акцій підприємств, які таким чином приватизувалися. За допомогою компаній спільного фінансування вдалося отримати чужоземних інвестицій майже на 300 млн. дол. Щоправда, у 1996 році число таких компаній значно зменшилося. Сьогодні в Україні залишилося близько 60 великих компаній, у яких нагромаджено майже 90 відс. активів. Ці компанії виконують свої зобов'язання перед вкладниками, а інших майже 200 компаній втратили ліцензії, у зв'язку з різного роду порушеннями. Проте законодавство ще недосконале і процес позбавлення ліцензії не є підставою для заборони діяльности. Один з фінансових посередників, президент концерну "Нова Україна" Юрій Очерета запропонував припинити виплату дивідендів на кілька найближчих років і спрямувати ці гроші на розвиток виробництва.

АКТИВІЗУЮТЬ ЕКОНОМІЧНУ СПІВПРАЦЮ

КИЇВ. — З метою вивчення можливостей поглиблення міждержавних відносин у різноманітних сферах життя, Україну відвідав американський конґресмен Том Лантос. Гостя прийняв перший віцепрем'єр-міністер України Василь Дурдинець. На зустрічі мова йшла про необхідність якнайшвидшого забезпечення всеохоплюючих і стабільних правних гарантій для активізації закордонного інвестування української економіки. У зустрічі взяв участь амбасадор ЗСА в Україні Вілліям Грін Міллер.

"ТРУДОВА УКРАЇНА" НЕ ДОВІРЯЄ ПОЛІТИЧНИМ ПАРТІЯМ

КИЇВ. — Всеукраїнська Спілка Громадських Об'єднань "Трудова Україна" висловила протест проти ідеї продовження терміну уповноважень Верховної Ради України. В оприлюдненій заяві наголошено, що "сьогодні треба говорити не про продовження уповноважень, а про передчасне припинення антинародної діяльности" багатьох представників законодавчої гілки влади. "Трудова Україна" також протестує проти виборів за партійними списками. Як сказано в оприлюдненій заяві, "біля 40 політичних партій об'єднують у своїх лавах менше одного відсотка дорослого населення держави, тому їхні представники не можуть бути леґітимними посланцями народу і займати 50 відсотків місць у Верховній Раді". Автори заяви вважають, що треба надати можливість висувати своїх кандидатів громадським організаціям, творчим і професійним спілкам, науковцям релігійним та етнічним об'єднанням.

ВИМАГАЮТЬ ПІДПОРЯДКУВАННЯ КРИМСЬКОГО УРЯДУ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ

КИЇВ. — До Адміністрації Президента України надійшли звернення до Леоніда Кучми від голів районних державних адміністрацій та посадників міст Автономної Республіки Крим із закликом підпорядкувати уряд АРК безпосередньо Президентові України. Місцеві керівники автономії вважають, що Верховна Рада АРК завела ситуацію на півострові в глухий кут. За словами начальника Управління кадрової політики Адміністрації Президента Юрій Хотлубеї повідомив, що у Міністерстві Юстиції України готується відповідний проєкт, який буде передано на розгляд українського парляменту 15-го лютого. Верховна Рада Криму, як відомо, проголосувала за резиґнацію голови кримського уряду Аркадія Демиденка, дозволивши йому виконувати обов'язки голови Уряду до узгодження цього питання з Президентом України. Верховна Рада Криму зігнорувала указ Л. Кучми про припинення дії постанови кримського парляменту щодо резиґнації Демиденка. Голова Верховної Ради Криму Василь Кисельов зазначив, що це рішення більшости кримських парляментаристів є "викликом Президентові України і всьому офіційному Києву" і що в цих діях парляментаристів автономії він не бачить ніякої логіки. В. Кисельов також повідомив про свою резиґнацію з посту голови Антикримінальної коаліції, створеної кілька місяців тому при кримському парляменті. Не підтримали рішення більшости кримських парляментаристів і депутати від фракції "Курултай", які демонстративно залишили залю і не взяли участи у голосуванні.

Оцінка політиків паде

Київ. — Київський центр політичних досліджень та конфліктології провів у грудні минулого року опитування експертів з метою визначення політиків, які мали найбільший вплив на політичну ситуацію в Україні. Перші чотири місця, у порівнянні з листопадом, залишилися без змін: Президент України Леонід Кучма, прем'єр-міністер Павло Лазаренко, голова Верховної Ради Олександер Мороз та секретар Ради національної безпеки і оборони Володимир Горбулін.

Проте варто зауважити, що оцінка усіх цих політиків дещо зменшилася. Зросла вона у виконуючого обов'язки голови правління Національного Банку України Віктора Ющенка, міністра закордонних справ Геннадія Удовенка та віцепрем'єр-міністра Віктора Пинзеника, які займають відповідно 5-те, 6-те та 7-ме місця.

Колишній голова Адміністрації Президента Дмитро Табачник з 5-го місця перемістився на 26-те, а теперішній — Євген Кушнарьов — з 42-го на восьме.

Відчутно піднявся у списку міністер оборони Олександер Кузьмук, який вперше увійшов до десятки. Також високе місце асистента Президента України Володимира Литвина. Вперше зі списку 50-ти випав Митрополит УПЦ МП Володимир (Сабодан).

О. Баюл буде звільнена від оскарження

Гартфорд, Конн. — У вівторок, 4-го лютого, Оксана Баюл була особисто значно причетною до вирішення питання її оскарження стейтовою поліцією Коннектикат, у їзді автом під впливом алкоголю, коли зголосилася відбути кількатижневу програму, спрямовану на усвідомлення молодих людей про небезпеку для них і їхнього оточення, коли в такому стані сідають за кермовицю автомобіля.

Якщо ця молода олімпійська чемпіонка фіґурної їзди на ковзанах закінчить згадану програму, відбуде 25 годин громадської служби без будьякої винагороди, то поліційне оскарження проти неї буде зовсім відкинено. Таке рішення зробив судя найвищого стейтового суду Терренс Салліван у Гартфорді. Крім того, О. Баюл мусить заплатити 90 дол. кари за їзду недозволеної швидкості.

Згідно з поліційним звітом, О. Баюл 12-го січня, керуючи автом під впливом алкоголю, їхала зі швидкістю біля 100 миль на годину і спричинила катастрофу, в якій вона і її пасажир потерпіли легкі ушкодження. Коли б стан її алькоголічного споживання були перевірили на місці катастрофи, а не аж в лікарні, то маючи всього 19 років — два роки менше як леґально дозволяється споживати алькоголь в стейті, — вона напевно була б втратила дозвіл їзди автом.

Судя Т. Салліван сказав О. Баюл ясно, що вона мала велике щастя, що випадок не закінчився трагічно, бо тоді не стояла б вона перед ним і просила щоб їй дозволено відбути згадані лекції, а просила б щоб її не відправляти до тюрми.

ПРОГНОЗУЮТЬ І ПОПЕРЕДЖУЮТЬ

Київ. — Інститут державности та демократії розповсюдив серед депутатів Верховної Ради України документ "Аналіза територіяльних претенсій з боку Російської Федерації щодо Криму"—"Севастопіль — місто російських претенсій".

Змiцнюють співпрацю

Київ. — На запрошення українського Уряду в Україні перебувають члени спільної міжурядової українсько-іранської комісії з питань двосторонньої співпраці. 3-го лютого відбулася їх зустріч з державним міністром України з питань промислової політики та паливно-енергетичного комплексу Анатолієм Мінченком.

Між іншим, обговорювалася питання щодо укладення тристоронньої угоди між Іраном, Туркменістаном і Україною про збільшення товарообігу, уникнення подвійного оподаткування тощо.

Іранська сторона висловила зацікавлення в закупі українських засобів залізничного транспорту та літаків АН-74.

В АМЕРИЦІ

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ у вівторок, 4-го лютого, переживали неабияку дилему, коли на вечір того дня припало дві події, котрі викликували зацікавлення цілої країни. Першенство все ж таки залишилось за виступом Президента зі звітом про стан країни, а вже тоді прийшла черга на сенсаційні звідомлення про рішення лави присяжних у Санта Моніка, Каліф., в справі О. Джей Сімпсона. Лава присяжних одноголосно вирішила, що підсудний є відповідальний за вбивство Роналда Голдмана, приятеля колишньої дружини О. Джей Сімпсона Нікол Брави і покарала його грівною 8.5 млн. дол., належного батькам Р. Голдмана за втрату їхнього сина. Це рішення майже виключно білої лави присяжних знову викликало закиди расизму та несправедливости і то саме в той час коли Президент закликав до поборювання расистських упереджень.

У СВІТІ

СЕРБСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ Слободян Мілошевіч, який останнім часом не мав підтримки навіть своїх вірних однодумці в і не був спроможний примусити поліцію і військо насильно ліквідувати щоденні маніфестації, котрі тривають вже понад 77 днів, повідомив у вівторок, 4-го лютого, що зносе рішення, котре було причиною цих довготривалих маніфестацій та поновить перемоги опозиції у місцевих виборах. Повідомлення президента С. Мілошевіча було листовно передано сербському парляментові, однаке опозиція і закордонні дипломати обережно прийняли цю його заяву, бо вже перед тим мали змогу переконатися, що в нього слова з ділом не є завжди узгоджені. Все це почалося минулої осені, як той же С. Мілошевіч вирішив уневажнити голосування, котре відбулося 17-го листопада та де перемогували у місцевих виборах опозиційні

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

До українсько-польських взаємин

Хто не знає свого минулого, той не вартий свого майбутнього... Скільки разів доводилося пригадувати, а відтак принагідно повторювати цю безперечно мудру істину! Але чи завжди ми спромагаємося глибше пройнятися її змістом? А чи повертаємося до неї переважно тоді, коли хочемо нагадати іншим, що тільки ми найнещасніші, найпокривдженіші, найсправедливіші, найбільш терплячі, лицарські та всепрощаючі? Та чи варто, мріючи про гідне людини майбутнє, видобувати з закутин пам'яті тільки кривди, які нам вчинили, і на такому тлі постійно жити вчорашнім, свідомо чи ні відкидаючи реалії сьогодення, в яких народжується оте наше завтра, наше прийдешнє? Мабуть, не варто. Постійне озирання назад на не найсвітліші сторінки історії перешкоджає орієнтуванню на шляху вперед. Історія забирає вчорашній день у свої "файли" і сьогодні дає нам нові шанси на день завтрішній. Яким буде той прийдешній день, залежить від того, до яких "файлів" ми повертатимемося та наскільки усвідомимо невдячність повторення помилок у минулому.

Скажіть, яку, наприклад, користь принесе для польського і українського народів оте вічне звинувачування одне одного в усіх мислимих і немислимих гріхах, до чого, зокрема, послідовно (заради, як він каже, "щирості міжлюдських стосунків") закликає польський публіцист, що називає себе українцем, Віктор Поліщук з Канади? Чому, натомість, не прислухатися до голосу таки польських священиків, які закликали до взаємопрощення між поляками та німцями? А чим прогнівила В. Поліщука Оксана Жовнір, котра в торонтському часописі "Україна і Світ" закликала до встановлення гідних людини стосунків між поляками й українцями в діяспорі? І чому ледь не апоплексію викликає у того ж В. Поліщука заувага його польського колеґи Миколи Сівіцького до того, що, вимагаючи покаяння від інших, польська сторона також мала би покаятися? Не звинувачуючи увесь німецький народ у гітлерівсько-фашистських злочинах проти людства, все ж, запитаємо В. Поліщука та йому подібних: хіба не нацистський Берлін і комуно-сталінська Москва своєю злочинною таємною змовою, "визволивши" Галичину у вересні 1939-го року, кинули під ноги й розтоптали незалежність довоєнної Польщі? І чи хоч раз в історії Україна висловлювала до когось територіяльні претенсії чи бажання гнобити чийсь народ? Розбійницьке бажання нацистської Німеччини поставити на коліна весь світ В. Поліщук виправдовує: це, мовляв, була відкрита війна; тих же, що героїчно боролися в УПА за волю і незалежність України проти її ворогів, називає бандитами.

До честі польської інтеліґенції, "поліщуків", які розпалюють ворожнечу між поляками й українцями, у ній одиниці. На щастя, не вони, а польський народ, його уряд вирішують, що сьогодні є найважливішим для Польщі. А найважливішим нині для обидвох народів є об'єднатися в поборюванні важкого життя в час становлення справді вільних, незалежних наших держав. Підтвердженням виявлення доброї волі поляків до українців є вже хоча б факт, що Польща першою серед демократичних держав Европи визнала суверенність своєї споконвічної сусідки — України. Фактом є, що зроблено перші серйозні кроки в польсько-українській торгово-економічній співпраці. Під час відвідин українським Президентом Леонідом Кучмою Польщі в січні цього року було підписано домовлення про пожвавлення політичних і економічних зв'язків; було підписано й меморандум про бажання сторін лібералізувати торгівлю і створити в майбутньому вільну економічну зону. Польща, яка є кандидатом у члени Европейської спільноти і НАТО, ще раз запевнила Україну, що невтомно захищатиме українські інтереси в нав'язанні стосунків з організаціями Центральної та Східньої Европи. Президент Польщі Алєксандр Кваснєвський пообіцяв Україні підтримку в її намірах укласти спеціяльну угоду з Европейською спільнотою і приєднатися до Центрально-европейської угоди про вільну торгівлю. Україна може розраховувати на консультації польських експертів з економічних реформ. І коли Президент України дякував свому польському колезі за розуміння і підтримку в питанні щодо укладення НАТО спеціяльного договору з Україною, коли йдеться про ґарантію европейської безпеки, то це також недвозначна ознака докорінних перемін до кращого між нашими народами і державами. Оце і є найвиразнішою відповіддю тим, хто, постійно згадуючи часто досить гіркі сторінки нашого минулого, вперто не хоче за конструктивним сьогоденням бачити чистого і світлого майбутнього двох молодих європейських народів.

Володимир Сушко

ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИЧНО-КУЛЬТУРНИХ ПАМ'ЯТОК

У Львові є один із двох на цілу Україну державних спеціяльних інститутів — „Укрзахідпроєктреставрація" (Українська західньо-проєктна реставрація). Другий подібний знаходиться в Києві. Завданням цього інституту є займатися науково-дослідною та проєктною документацією пам'яток архітектурного і образотворчого, як теж і садово-паркового мистецтва минулих століть.

Цей інститут, як подає Володимир Швець, начальник Управління охорони історичного середовища Львова (газета „Галицька Брама", ч. 6, Львів 1995 р.), має достатній потенціял для забезпечення пам'яток історії та культури потрібною документацією. Працю проводять від інституту групи фахівців, у склад яких входять архітекти, інженери-конструктори, історики, мистецтвознавці й інші. Вони обстежують стан пам'яткових об'єктів, їх реєструють, проводять науково-пошукові досліди для встановлення цінности та важливости даної пам'ятки і підготовляють проєктну документацію, яка повинна служити основою для праць у реставрації чи реконструкції даної пам'ятки і її консервації.

Замовлення

Більшість тих праць проводиться на замовлення загальнодержавних, обласних та місцевих управлінь, але не бракує і приватних установ чи церковних громад, які звертаються за такою інформацією про будинок чи церкву, що є в їхньому посіданні і яка являється пам'ятковим об'єктом. Само вироблення запроєктованих реставраційних робіт є за власником даного обстеженого об'єкту. Тут під сучасну пору справа є дещо складнішою.

Затяжна нестабільна економічна ситуація, брак необхідних матеріялів і технологій часто спричинюють, що реставрація сповільнюється, а то й наступає застій. Тепер, як каже В. Швець, ще в найкращій ситуації є об'єкти, що перебувають в загальнодержавній власності, бо на їх утримання виділяються фонди з державного бюджету, хоч ці фонди невеликі. На жаль, багато історично-культурних пам'яток в Україні сьогодні є поза такою, хоч і мінімальною, опікою і вони стоять перед загибіллю.

Тому кожне можливе обслідження пам'ятки історії і культури є вкрай побажаним і важним. Слід пам'ятати, що час невблаганний і не стоїть на місці. Стан багатьох історично-культурних пам'яток через руйнацію минулих років є незадовільний. Багато з них опинилося на грані знищення, а деяких вже і не можна врятувати. От, хочби, доля величної палати з XVII–XVIII століть і пейзажного дендропарку біля неї у Журавні Львівської области. Сьогодні залишились тільки залишки валів та купи каміння, а Журавно мало давню традицію будівництва замків, ще з часів Галицько-Волинського королівства. А з чудового дендропарку залишились тільки 300-літнє тюльпанове дерево, ґінґко і сосна стробус. Дослід Журавна свідчить, що треба рятувати і зберегти пам'ять для майбутніх поколінь. Це і робить в міру своїх спроможностей інститут „Укрзахідпроєктреставрація".

Журнал „Вісник"

Про працю цього інституту довідуємося ближче із його періодичного журналу „Вісник", що його він видає. Наведу дещо із числа 3 цього журналу за 1995 рік.

Більшу частину цього числа, а воно має 101 сторінок, становлять цікаві статті і повідомлення про різні історично-культурні пам'ятки. Ось і назви деяких з них: „Княжа доба у плянувальній структурі західньо-українських міст — Звенигород", „Проєкт відтворення поля ч. 38 Стрілецьких могил на Янівському цвинтарі", „Оборонна церква в Щирці", „Замок в Дубні Рівненської области", „Галичина могила і Княжа Криниця", „Реставрація вітража 'Архангел Гавриїл' з каплиці церкви Серця Христового монастиря ЧСВВ у Жовкві" та інші.

Зупинюся ближче над одною статтею, бо вона порушує дійсно невідрадний сучасний стан багатьох орнаментальних садів і парків, які колись були власністю багатих замлевласників по селах і які у більшості ще й сьогодні залишаються поза списком історично-ляндшафтних пам'яток. Це є надрукована тут доповідь Уляни Піхурко на тему „Проблеми охорони історичних ляндшафтів та пам'яток садово-паркового мистецтва в Україні", що її вона була виголосила 13-го квітня 1995 року на семінарі, проведеному Українським комітетом Міжнародної Ради з питань пам'яток та визначних місць.

У. Піхурко наводить як приклад Старосамбірський район Львівської области. Лише у тому одному районі ще сьогодні залишаються поза списком охорони такі пам'ятки, як сади двору з XVI століття в Чаплях, сади монастиря кармелітів XV–XVIII століть у Сусідовичах, ляндшафтні парки і пам'ятки архітектури XVII–XIX століть в Надибах, Глибокій, Посаді Фульштинській і Чижках, сади колеґії єзуїтів XIX століття в Хирові. Ці всі об'єкти ілюструють цілі розділи з історії садового і паркового будування XVIII і XIX століть. Вони є музеями природи і як такі повинні дальше служити місцем духового і фізичного відпочинку людей. Вони мають потенціял бути цікавими об'єктами туризму. Позбавлені охорони, вони загибають, кінчить У. Піхурко.

Додам від себе до тої теми, що це лиш приклад з одного сільського району, а таких районів в Україні тепер є 481. Дійсно сумно робиться, коли подумати, якою увагою і печатливістю втішаються подібні приватні пам'ятки природи в інших культурних країнах світу. У моєму невеликому стейті Мериленд є 31 подібних приватних орнаментальних територій, дбайливо удержуваних і відкритих для відвідувачів. А це число не включає численних публічних, багато з них історичних, парків, які є в заряді міських управлінь в цьому стейті чи самого стейту.

Хроніка документації

В останньому розділі журналу „Вісник" міститься хроніка проведеної в 1994 році науково-дослідної та проєктної документації історично-культурних пам'яток. Годі їх всіх тут подати в обмеженій місцем газетній статті, але наведу дещо.

Обстежено і розроблено проєкти реставрації таких архітектурних пам'яток: палата Княгині Марії Щербатової з XIX століття в Немирові Вінницької области, будинку чч. 33-45 північного кварталу площі Ринок у Львові, монастир кармелітів XVII–XVIII століть, що тепер є в посіданні УПЦ Київського Патріярхату, і монастир Василіян XVI–XVIII століть, оба в Теребовлі, монастир Василіян XVIII століття в Бучачі, замок XIII–XVII століть в Невицькому Закарпатської области, замок в Золотому Потоці і замок в Підзамочку, оба з XVII століття, в Бучацькому районі, синагога з XVI століття в Сатанові Хмельницької области, і багато інших. Обстежено і покищо внесено у список 150 нововиявлених пам'яток архітектури міста Чернівці, замок в Хотині і будівлі з пізнього середньовіччя в дільниці Підзамче цього міста, а далі замок з XVIII століття і великий парк біля нього, свого часу знаний в Европі, в Мурованому Львівської области, 47 історичних будівель у Вижниці Чернівецької области і інші.

Реставрування

Групи художників реставрували в тому році фрески з XV століття в церкві села Лужани Чернівецької области, дві мистецькі композиції з XV століття Горянської ротонди в Ужгороді, стінопис з XVII століття у Троїцькій деревяній церкві на Сихові у Львові. Вони теж обстежили і зареєстрували 48 вітражів і 14 імітацій вітражів у Львові, багато з яких були вже в знищеному стані. Слід ще тут згадати, що працівники інституту „Укрзахідпроєктреставрація" були підготували в тому самому році „Відомості про історично-архітектурну спадщину Львова"— документацію, потрібну для подання в ЮНЕСКО у зв'язку зі стараннями, що їх робить Львів, щоби бути включеним до списку культурної спадщини ЮНЕСКО.

Роботи не проходили легко і в хроніці є ряд завваг щодо того. Часті зволікання з оплатою за виконані роботи, тяжкі умови праці, пов'язані з віддаленими об'єктами, й інші економічні труднощі були причиною, що деякі проєкти призупинювалися, а деякі, як опрацювання проєкту консервації та пропозиції використання замку в Підзамочку, були зупинені за браком фондів.

Хочеться вірити, що коли економічна ситуація в Україні буде кращати, то й культурні пам'ятки знайдуть більше уваги і будуть врятовані. Це буде мірилом дозрілої нації, бо лиш таку націю шанують в світі.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

В справі Бібліотеки ім. В. Стефаника

З переконливо написаної статті проф. Любомира Винара п. з. „Потрібна негайна допомога Науковій Бібліотеці ім. В. Стефаника" в „Свободі" з 25-го січня ц. р. українська громада в діяспорі довідалася про загрозу закриття одної з найбільших бібліотек України, багатої на колекції стародруків та архівні фонди установ і діячів нашого культурного й громадсько-політичного життя, — Бібліотеки ім. В. Стефаника у Львові в наслідок фінансових труднощів. Дійсно до речі буде наголосити слова автора статті: „Прямо тяжко зрозуміти, як в українській державі таке може статися". Отже економічна криза діткнула й Бібліотеку ім. Стефаника.

Відвідуючи в останніх роках кілька разів Україну, я все знаходив час, щоб зайти до Бібліотеки ім. Стефаника і в розмові з її симпатичним директором д-р Ларисою Крушельницькою довідатися про розвиток і успіхи бібліотеки. А тут нараз така дошкульно прикра вістка!

Треба привітати ініціятиву голови Українського Історичного Товариства проф. Л. Винара і предсідника Українського Народного Союзу мгр Уляну Дячук в справі негайної допомоги для рятування Бібліотеки ім. В. Стефаника від закриття. Належить також підкреслити зрозуміння для того роду справ зі сторони редакції „Свободи", яка дає місце і пріоритет культурній проблематиці на сторінках нашого заслуженого щоденника.

Справа допомоги Бібліотеці ім. Стефаника є справою чести й національної свідомости української діяспори. Як скромний приклад, складаю 50 дол. на Фонд Відродження України — УНС і прошу колег у науковій праці, зокрема з рядів членства Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці й Канаді, негайно відгукнутися на проголошену збірку, щоб врятувати важливий культурний бастіон не лише українського Львова, але й цілої України.

Олександер Домбровський
Джемейка, Н. Й.

Про „Свободу"

Лист цей можна звести під рубрику „Що мені подобається в „Свободі" і чому я піддержуватиму її статус щоденника. Щоби лише поштові служби доставляли „Свободу" до моєї поштової скринки з такою наполегливістю, з якою працює ваша редакційна колегія.

Подобається мені уклад щоденника, з наголошенням вістей з України і про Україну, (зокрема цікавою є рубрика „В Україні" з інформації УНІАР). Подобаються мені ваші редакційні статті на другій сторінці часопису, які безпощадно висвітлюють всі „прогріхи" нашої дійсности і які я часто витинаю до свого архіву. Подобається мені також рубрика „Просто про складне" — лекції англійської мови, які витинаю для своїх друзів в Україні.

Признаюся, що я вже довголітній „поклонник" Ольги Кузьмович і з насолодою читаю її коментарі „Про це і те" під псевдом О-КА. Не проминаю ні одної статті Миколи Руденка з Києва чи нового вашого дописувача з Вашінґтону Ростислава Хомяка. Обидва автори представляють українську дійсність правдиво, без чорно-білих скрайностей, з оптимізмом. Хочу зложити своє признання і подяку всім вашим співробітникам пера — від Юрія Рибака до Марти Тарнавської — за їхні вдумливі коментарі.

Особливу увагу хочу звернути на статтю М. Мельника „Про вагу економічних реформ" (11-го січня), що не лише представляє пріоритети розбудови української державности, але також виркиває шкідливі позиції таких впливових осіб, як голова Верховної Ради Олександер Мороз чи проф. Трохим Ковальчук, доктор економічних наук при Національній Академії Наук в Києві. Корисно було б передрукувати вище згадану статтю в одній з публікацій в Україні.

Залишається лише одне прохання — щоб окрасити гумором сторінки „Свободи" (що сталося з Ро-Ко?). Складаю Вам свої найкращі побажання з Новим роком, щоб дальше гострили перо і комп'ютерську техніку писати правду про Україну, бо єдина правда „визволить нас".

Тепер, коли б лише поштар доставляв належне число „Свободи", в належний час, до мого дому...

Юрій Ганас
Гемилтон, Онт.

О. С.

Операція „Чайник"

Знаючи, що моя знайома Джейн Перлез любить волочитися по світу в пошуку за „пікантними" темами, але не знайшовши такої, з пересердя і злости присяде десь на горбі, спиною до сходу, вибере з дна своєї торби припсуту „канапку" і... неодмінно після того з'явиться така ж „статейка" про Україну — несмачна й неподивна. Не віриге? От нехай-но має прибути важлива державна делегація з України, чи щось буде рішатися на користь України — неодмінно „вилізе" щось в „Ню Йорк Таймсі" — ще нічого нема, а вже сморід снується...

Ото ж знаючи, яка міс Перлез вразлива до усього, що діється, а особливо до неуваги, вирішила поділитися деякими маленькими секретами, як мандрівник мандрівникові, бо через Інтернет чи іншу „павутину" не надто й почерпнеш правдиві інформації. А в дорозі ой як знадобиться дружня порада-підказка. Це тобі не Юнайтед Стейтс, куди не підеш, або все скажуть, або... нічого.

Поперше, рушаючи в Україну, дорога Джейнусю, звернися до ласкавої Марійки зі „Сковпу", щоб її агенція полагодила візу. „Сковп Травел" у Мейплвуді, Ню Джерзі, (його всі знають) це робить знаменито акуратно і вона — дійсна. Принаймі у Львові на летовищі її розпізнають як офіційний документ, а це, повір, дуже помагає, бо заощадить тобі море часу і дорогоцінних нервів, бо сама знаєш — люди є люди — їдуть, а що далі буде, не надто „жолундкуються", бо кажуть, що будуть журитися тоді, коли прийде на те час. А він до біди тяжкої приходить якраз, коли перевіряють візи, а її — нема! Тоді хлопаки в „мундурах" починають пояснювати, пояснювати, пояснювати, пояснювати, пояснювати. Добре, якщо ще хоч „пів-українець" попадеться — чи „звідси", бо „розмовна мова митниці" — українська, російська і українсько-російський суржик. А якою володієш ти?

Тому порада нумер два: слухай уважно, що вони, митники, говорять перш за все тому, що „владза", а подруге, що вони таки „по-ангелському" (це від слова „ангел", а не — „англійський") терпеливі. Вони затримають усю чергу і будуть терпеливо тримати 50-80 осіб у коридорі-панчосі, в який виходять двері туалету (не журися, він безкоштовний, не так як було популярно у місті за горбачовської перестройки), аж поки ти не зрозумієш, навіть якщо не володієш чужою (їхньою) мовою. Але, знаєш, в тому також щось є, бо після 15-годинного перетранспортування — дві години в черзі — це майже нічого. Візьми на зміну капці, а не „шпильки", львівська сметанка моди і так на тебе не буде звертати уваги, вони краще вбрані у будний день, як ти на свята. Пощо будеш себе мучити?

Якщо тобі трапиться якийсь бідака, наприклад німець, що „долаючи" 10-відсоткове безробіття припхався „робити бизнез" в Україні, пробуй йому помогти (це ж в твоїй вдачі — ділитися з людьми інформацією, незалежно чи вона добра чи зла, правдива чи... не дуже), однак не влипни в халепу і не запитай його (її), якими мовами володіє, бо окрім своєї німецької, гебрейської чи їдиш, трохи французької і геф-напів англійської вони тлумаки більше нічого не знають. За „общепанятний" і не згадуй, червоніють відразу як буряки. Дивний феномен, але не знаю чому?

Щодо багажу — не набирай багато, а білизну (ту найпотаємнішу) сховай під плащем чи курткою, бо вона, вража, випаде якраз у найневідповіднішиий момент, як скажуть тобі відчинити валізу, дарма, що будеш запевняти, що ані бомби, ані „порно" чи „травички" не везеш. Правда, львівські митники хлопці бувалі — навіть якщо й трапиться казус з „бра" чи „пентіс", вони поспішно заспокоють, що мовляв... „це частина їх роботи". Так, що не рожевій, будь природно прекрасною.

Тримай напоготові кілька „баксів" — номінацією від 1 до 5 дол., а може й більше — засягни інформації через htt: //www.net/ — за його даними інфляція в Україні перейшла 400 відс. Питаєш нащо? Валізку на стіл будеш двигати сама — ти думаєш, що це тільки в ЗСА рівноправ'я, а ні — „зелененький". Так кажуть і... пишуть люди. Також раджу не брати ніяких предметів, довших як 18 см. та грубших від 2.5 см., бо „монітор" викаже, що везеш... ножа, а це — порушення правил — міжнародний скандал. Однак, знову ж таки пишуть, що врегулювати інтернаціональний інцидент можна твердою валютою, але не переплати!

Не відмовляй собі в горнятку запашної кави, але не вези з собою чайника, бо попадеш у кількаразову перевірку митників. Вони вже мають досить досвіду з подвійним дном, заварених дорогоцінностях у кістках цукру чи зашитих у підшевку тисячі валюти — їх не проведеш, що можна мати сентимент до посуду і аж з Америки везти... звичайний кухонний чайник, якого, до речі, не купиш ні за які гроші, навіть за гривні.

З собою візьми 20 „зелених", бо якщо везтимеш навіть дозволених без мита десять, то викличеш підозріння, що десь заховала решту і будуть тобі недовірливо-довірливо заглядати у вічі і кількаразово перепитувати: „У кого гроші?", навіть якщо в декларації поставиш власноручний підпис з правописом суми. Сама розумієш — різний нарід вештається навіть з Америки.

А якщо не матимеш досить усього цього і попросиш правила „ввозу-вивозу" — десь вони там висять (??), або по-щирости захочеш допомогти своїм наступникам-туристам, щоб знали „що" і „куди", та запитаєш: „Хто може подати глибші інформації", не дуже тішся, що раптом з кам'яного віку ти трапила в... атомний — це буде тільки ілюзія, бо якщо подадуть ім'я особи, то не подадуть належного телефону, а якщо виявиш журналістську впертість і захочеш „получитися" телефонічно і таки вдасться розімкнути за чароване коло, то натрапиш на гудок постійно „заінято" через 8 годин робочого дня. Гадаєш, що тільки американці таке потрафлять — кожна нормальна особа не буде на праці говорити тільки про робочі справи — для приємности також щось мусить бути. Накінець, якщо тобі попри усе „заінято" вдасться зловити „невловимого Яна", за яким ти полюєш довший час навіть ціною сну — „хтось тобі з персонального кабінету дуже подібним голосом відповість, що „той за ким ти питаєш — вже вийшов", не запитавши, хто і чого дзвонив... Коли ти все таки з властивою тобі наполегливістю будеш пробувати ос-

(Закінчення на стор. 3)

О. Мороз закликає...

(Закінчення зі стор. 1)

шення, на зразок Політбюра ЦК КПСС", — сказав голова парляменту. Він висловився за внесення поправок до Конституції, доповнивши її положеннями про те, щоб виключно законом визначалися вимоги до законів та засад законодавчої діяльности. І щоб тлумачення законів було прерогативою парляменту, а не Конституційного суду. Голова парляменту виступає і проти того, щоб Президент накладав вето на закони, ухвалені Верховною Радою. На його думку, якщо є Конституційний суд, то право вето для Президента залишати в Конституції недоцільно.

О. Мороз також пропонує створити колегіяльний орган Верховної Ради, на зразок колишньої Президії ВР України, а також єдиний координаційний центр на чолі з Президентом України, до якого увійшли б представники законодавчої, виконавчої та судової влади, для координування законопроєктної праці. Такий центр голова парляменту пропонує назвати Комітетом законодавчих ініціятив при Верховній Раді України і надати йому статус дорадчого органу. Настала також необхідність, сказав О. Мороз, створити при Верховній Раді своє видавництво.

Появилися...

(Закінчення зі стор. 1)

сошіейтед Пресс" заявила, „що ця вістка для неї була великою несподіванкою, бо про це їй ніхто ніколи не говорив". М. Олбрайт була хрещена римо-католичкою і в тому обряді виростала, щойно вийшовши заміж у 1959 році перейшла до Епископальної Церкви, до котрої належить по сьогодні, та уважає себе практикуючою християнкою.

М. Олбрайт народилася 1937 року як Марія Яна Корбел, в той час її батько Джозеф Корбел був чеським дипломатом і втік перед німцями до Лондону, де їхня родина перебула війну. До Праги родина повернулася після війни і батько став амбасадором Чехо-Словаччини до Београду. В 1948 році, коли до влади прийшли комуністи, родина Корбелів виїхала до ЗСА. Молоденьку Марію батьки вислали до школи у Швайцарії, де вона й прибрала собі ім'я Меделин. Вона також сказала, що її батьки, котрі вже не живуть, казали їй, що її діди померли під час війни в Европі, але ніколи не було мови з нею, її братом і сестрою про обставини, в яких це сталося.

У згаданому інтерв'ю М. Олбрайт також підкреслила і те, що це справа дуже особиста і поки вона цього докладно не перевірить, коментувати про це більше не буде.

Операція...

(Закінчення зі стор. 2)

танню можливість „скомунікуватися" листовно через довірених людей, бо львівській пошті можна вірити так як циганці, що може „відгадати", що в листі з-за кордону лежать гроші, навіть якщо їх там і близько нема.

Отож якщо ти доручиш особі листа до тієї важної митної „риби", не гарячкуйся, що тобі передадуть, що „він ніщо не є" — навіть не хто, а... ніщо. Раджу, набери повітря як найглибше і почисли „ван, ту, трі..." — будеш чутися краще. А якщо це не поможе — повтори процедуру ще раз і порахуй „один, два, три..." — це візьме трошки довше, а за вимову не журися.

Навіть після моєї розповіді таки далі захочеш мати якісь „стосунки" з львівською митницею — факсни мені, подам число телефону дерект до головного юриста львівської митниці, його прізвище дуже співзвучне з колишнім ведучим „Клюбу кіномандрівників". А, може, це він (?) — особисто не бачила. Може, пішов... на підвищення.

І нарешті — квитанції багажів причепи собі на чоло, щоб рантом на виході ніхто до тебе різко не кинувся з претенсіями показати чи співпадають номери, хоча більш валізок вже не залишилося на залі: знаєш, нарід різний курсує — подав одну чорну валізочку, а відбирає дві білі...

Якщо успішно перейдеш цей лябіринт — можеш невагаючись іти вперед. Вітаємо!

Мабуть, виникне єдине запитання, що докучатиме досить довго: „Чи не пора львівській митниці зробити крок з кам'яного віку, адже на порозі вже XXI століття?". Пора!

P.S. Була б забула. У Львові не будеш почуватися самотньою, тільки так як вмієш, почни нарікати, а товариство набереться скоро, нарікатимуть навіть ті, які не мають на що, але вважай, щоб не на тебе.

КОМЕНТАТОРОМ ЗІ СТОРОНИ республіканців на тему виступу президента Билла Клінтона про стан унії перед Конгресом був молодий республіканський конгресмен Джей С. Ваттс з Оклагоми. Його виступ і презентація були бездоганними, але цього можна було сподіватися, бо ж він по професії проповідник, одначе коментарів як таких годі було дочекатися, а все тому, що їх не було. Дж. Ваттс натомість похвально прокоментував виступ Президента, а тоді після стандартних льозунгів Республіканської партії молодий конгресмен виголосив проповідь з особистої точки зору на тему расизму та гостро скритикував Б. Клінтона за те, що він надіється на Уряд у полагодженні цієї проблеми. На думку аналітиків виступ Джей С. Ваттса не був надто успішним з політичної точки зору.

Виставка трьох мистців в Чикаґо

Під час виставки (зліва): голова 101-го Відділу СУА О. Матвіїшин, членки Оксана Крушельницька і Валя Хринівська, мистці О. Ткачук і Юлія Ткачук, учителька Я. Грендиш і членка Уляна Гриневич.

6-го грудня 1996 року, у приміщенні Культурного Осередку при парафії свв. Володимира і Ольги у Чикаґо, 101-ий Відділ Союзу Українок Америки відкрив триденну виставку мистців з Америки та України. З Дітройту прибув маляр Олександер Ткаченко, з Києва Ніна Лапчик прислала свої хустки, а Галина Титла з Ню Йорку передала ікони.

Виставку відкрила голова 101-го Відділу Оленка Матвіїшин в год. 8-ій вечора. Вона привітала творців, які виставили свої речі у різних жанрах: О. Ткаченко — акварелі, Н. Лапчик — шовкові хустки, а Г. Титла — ікони.

Українська тематика переважала у малярстві Ткаченка, який виставив аж 45 картин. Акварелі були виконані ніжними, барвистими красками.

Н. Лапчик народилася в Україні, де закінчила відділ Художнього Текстильного Львівського Інституту Прикладного Мистецтва. Її індивідуальні виставки проходили в Києві, Львові, Парижі, Одесі, як і в Америці. Її головні гобелени висять в індустріяльній фабриці „Моліна". Від 1995 року мисткиня проєктує костюми для різних театральних груп в Америці та Україні. Н. Лапчик виставила чудові шовкові хустки і шалі, виконані в техніці батик, вони манили оком глядача своїми різкими красками.

Третя мисткиня — це Галина Титла, яка передала п'ять ікон цікаво виконаних у дереві у візантійському стилі.

Виставку численно відвідала чикаґська публіка та художники з України. Серед гостей були: Ярослава Грендиш, учителька при Етнографічному Музеї у Львові, Юлія Ткачук, молода мисткиня монументальних скульптур, декоративний мистець Юрій Віктюк та мисткиня клясичного малярства з Чикаґо Міка Гарасовська-Дачишин.

Успішна виставка залишила приємні спогади у глядачів.

Христина Таран

Архів В. Винниченка

Українська Вільна Академія Наук (УВАН) у ЗСА та Інститут Літератури ім. Т. Шевченка Національної Академії Наук України (НАНУ) повідомляють про створення спільного Комітету обох установ для того, щоб розпочати процес передачі архіву визначного письменника, державного і політичного діяча Володимира Винниченка в Україну. Архів включає його велику рукописну спадщину, щоденник, широке листування і бібліотеку.

Після смерти В. Винниченка у Франції 1951 року його дружина Розалія передала у своєму договорі-заповіті з 14-го лютого 1958 року архів письменника на збереження до Колюмбійського університету (до Архіву російської та східноевропейської історії та культури) в Ню Йорку з тим, що архів буде у „цілковитому розпорядженні УВАН", і буде переданий Академії Наук України тоді, „коли на Україні буде відновлено демократичний устрій і Україна стане справді вільною і незалежною демократичною державою, де буде забезпечено справжню свободу слова і безсторонне об'єктивне наукове вивчення цих матеріялів".

З ініціятиви Григорія Костюка УВАН в Ню Йорку створила Комісію для вивчення й охорони спадщини Володимира Винниченка (скорочено — Винниченківська комісія). В результаті довголітньої праці багатьох відданих науковців упорядковано архів, видано повну бібліографію праць Винниченка і бібліографію про його твори (праця Вадима Стельмашенка /(Романа Маланчука, на 762 стор.), видано три томи праць письменника (три книжки в інших видавництвах), два томи його „Щоденника" (від 1911 до 1925 років), два томи статтей і монографій про нього, влаштовано численні наукові конференції та виставку його малярських творів. Праця над спадщиною В. Винниченка здійснювалася на громадських засадах, завдячуючи індивідуальним пожертвам і при скромних спроможностях українців діяспори. В той час ні самого Винниченка, як діяча українського державотворення, ні його творів не можна було згадувати, вивчати чи по-науковому досліджувати в УССР.

Архів В. Винниченка складається з рукописів, листування, щоденника, друкованих праць різними мовами, журналів і книжок, що виповняє 170 великих архівних коробок. Ні УВАН у ЗСА, ні Колюмбійський університет, ні Інститут літератури ім. Т. Шевченка НАНУ не можуть брати на себе відповідальности за перевезення архіву з унікальними і цінними документами і рукописами через океан без належного забезпечення його копіями, як цього вимагає практика архівістів. Тим більше, що Розалія Винниченко в окремій точці свого договору-заповіту обумовлювала, що „Архів Колюмбійського університету має право з матеріялів і документів, що їх я передаю йому на збереження, зробити фотостати, коли б настав час передачі їх Українській Академії Наук у Києві".

Тепер, коли Україна знову вільна, УВАН готова розпочати процес передачі архіву. Для цього Архів Колюмбійського університету звернувся за порадами до спеціялістів. Експертиза ствердила, що для забезпечення цілісности і порядку архіву, задовільного технічного оправлення самих документів та створення доповненого каталогу (комп'ютерного банку даних, яким могли б тоді користуватися наукові установи в цілому світі) — необхідно відповідно опрацювати архів і по-сучасному скаталогувати. Така підготовча праця вже розпочинається; разом з мікрофільмуванням вона вимагатиме великих фондів (понад 200,000 ам. дол.), які потрібно знайти.

До Архіву Винниченка УВАН ще додає також і збірку 70 картин авторства Винниченка та кілька картин, які письменник мав від інших мистців. УВАН і Винниченківська комісія влаштовують конференцію, присвячену творчості Винниченка, і виставку його картин 23-го лютого цього року в Ню Йорку. Після виставки картини будуть передані в Україну, як перший етап процесу передачі спадщини Винниченка.

Н. Н.

Столітні є в Коломиї

Древнє галицьке місто Коломия має немало цікавих сторінок історії. Кожен будинок тут, кожна вулиця — це живі свідки історії. Довкола оточили сьогодні місто, наче замок, нові житлові масиви. А в центрі — віє старовинним духом. Тут красуються чепурненькі старовинні доми. Один з них знаходиться на вулиці Театральній, 25, і в останні листопадові дні відзначив своє століття. Отож, у Коломиї святкували 100-ліття побудови Народного Дому і 70-ліття заснування у ньому Музею Народного Мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Йосафата Кобринського.

Урочистості розпочалися у вестибюлі музею закличними акордами хлопців-трембітарів. Їх доповнили такі ж парубки в гуцульській ноші грою на рогах. До присутніх звертається з привітанням директор музею Ярослава Ткачук. Відтак усіх вітає фолкльорний гурт із села Мишин Коломийського району. Опісля Владика Павло Василик вітав далеких і близьких гостей, розповідав, яку ролю відіграв музей не лише для міста, а й в цілому для України, зокрема у вихованні підростаючого покоління.

Відтак відбулася науково-теоретична конференція. Директор музею Ярослава Ткачук розповіла присутнім про теперішні музейні справи, його зв'язки з багатьма провідними музеями світу та народними майстрами. Науковий працівник музею Ольга Кратюк виступила з доповіддю „Фундатори побудови Народного Дому. Й. Кобринський та його сподвижники", а головний охоронець фондів музею Л. Кречковський виголосив доповідь „Значення колекцій С. Витвицького та І. Стрийського у визначенні профілю музею. Наукова комплектація та облік фондів". Відтак про ролю даного музею у своїй творчості, у житті розповіли народні майстри Косівщини, письменник Василь Скуратівський, директор Івано-Франківського Краєзнавчого Музею Михайло Паньків, працівниця Музею Народної Архітектури і Побуту України Романа Кобальчинська, а також різних рангів урядники та гості з Бережан.

У святковому концерті взяли участь уславлений ансамбль танцю „Покуття" з Коломиї, відомий гуморист Микола Савчук, артисти з Мишина, Бережан.

При кінці відбулось відкриття виставки „Українська еміграція в ЗСА", яку репрезентували в музеї представники американської амбасади в Україні. Колекція музею поповнилася багатьма унікальними дарунками.

Дмитро Поюджук,
Космач

Керівництво України...

(Закінчення зі стор. 1)

покладає саме на ефективну працю Державної податкової адміністрації, якій належить координувати свої дії з Міністерством Внутрішніх Справ, Службою Безпеки України, Державною митною службою, Вищим арбітражним судом і Контрольно-ревізійним управлінням. Необхідно створити єдиний інформаційно-аналітичний центр для посилення контрольної функції податкових органів.

З іншого боку, в майбутньому можна буде перейти від твердих способів контролювання до економічно-раціональних, стимулюючих. У цьому контексті вирішальним чинником є майбутня податкова реформа, в результаті якої нова податкова політика має забезпечити від ухилення від сплати податків і відпаде необхідність загальні вирпбництво в тінь.

У ВІВТОРОК, 4-ГО ЛЮТОГО, два військові гелікоптери, котрі перевозили ізраїльських вояків до південного Лівану зударились у повітрі. Всі 73 особи з обидвох транспортових гелікоптерів загинули при зударі. Це була найтрагічніша досі військова повітряна катастрофа в історії ізраїльського війська та цілковито приголомшила цілу країну. Військові чинники підкреслили, що поки що не мають будь-яких вияснень чому трапилось таке нещастя та що було причиною. Прем'єр-міністер Беньямін Нетаняґу назвав цю трагедію „тяжкою до перенесення" і відкликав свою поїздку до Йордані, заплянований на середу, 5-го лютого, та зустріч з палестинським лідером Ясіром Арафатом, заплянований на четвер, 6-го лютого. Король Йорданії Гуссейн і Я. Арафат телефонічно склали свої кондоленції прем'яр-міністрові Ізраїля.

Виставка мистецьких праць Р. Бачинської і її родини

В 1993 році постав у Монтреалі новий осередок мистецького життя українців цього міста і його околиць — Український Музей-Архів ім. Патріярха Йосифа Сліпого при парафії Успіння Божої Матері. Головним завданням цієї установи є збирати й зберігати для майбутніх поколінь пам'ятки української культури в провінції Квебек. Для свого музею-архіву парафія побудувала окреме приміщення — невелику двоповерхову прибудову до резиденції її священиків. В ньому управа музею-архіву влаштовує від часу до часу виставки творів українських мистців.

Одна з таких виставок відбулася в грудні минулого року. Протягом цілого місяця були там виставлені мистецькі праці тутешньої родини мистців — молодої малярки Романи Бачинської, її батьків Мирона й Ярослави, сестри Наталки й покійної бабусі Анни з Космачів Бачинської.

Основну частину експонатів становили праці Романи Бачинської — сорок картин, намальованих різними техніками і здебільша на склі, писанки, вишивки, гердани і зразки мистецької кераміки. Мистецтво, і зокрема його історію й графіку, вона студіювала в монтреальському університеті Конкордія, який закінчила в 1983 році.

Її мати Ярослава навчилася писати писанки в 1950-их роках на пластових заняттях гуртка юначок „Соняшник", до якого тоді належала. Вона захопилася писанками, а пізніше передала уміння писати писанки своїм доням — Романі й Наталці, які з таким самим захопленням пишуть їх змалку. Їх троє брали участь у різних конкурсах та виставках, популяризуючи таким чином писанку серед наших співгромадян. Велика збірка їхніх писанок знаходиться в Українському Музеї в Ню Йорку.

На виставці, крім праць Р. Бачинської, були вишивки й писанки її матері та сестри, вишивки й гафти бабусі і різьби по дереві батька. Оригінальним експонатом на виставці був спеціяльний прилад, що його виготовив Мирон Бачинський, щоб полегшити працю писанкарок, а саме, держальце-опора для яєчка й електричне писальце.

Відкриття виставки відбулося 6-го грудня. Вечір, на якій прибуло близько п'ятдесяти осіб, відкрив директор музею-архіву, мистецтвознавець Орест Павлів. В своєму слові він підкреслив колегіяльність творчих зусиль родини Бачинських. Найбільш творчою в цій родині, він сказав, виявилася Романа і саме її картинам він присвятив найбільше уваги. Розповівши про її оригінальну техніку малювання олією на склі, звернув увагу на факт, що вона залюбки малює янголів в украінізованому візантійському стилі — їхні рукави прикрашені багатою українською вишивкою. Промовець згадав також про її писанки, якими захоплюються також не українці, а відомо, що писанкою українці здобувають собі добре ім'я в світі.

Р. Бачинську й її родину представила на цьому вечорі член управи музею-архіву Галина Кріса. Рома, вона сказала, найстарша дитина Мирона й Ярослави з Стефанюків Бачинських. Народилася в Монтреалі. З дитинства цікавилася мистецтвом і його любила. Г. Кріс розповіла про університетські студії Романи, про курс малювання, який вона відбула у відомої малярки Тані Аксюк, і про дві виставки, на яких вона виставляла свої картини, — групову виставку українських мистців під час „Українського Дня" на площі „Онтаріо Плейс" у Торонто 1981 року і спонзоровану Українсько-Канадською Мистецькою Фундацією виставку мистців Торонто й околиці в 1987 році. Кінчаючи своє слово, в якому розповіла також про великі досягнення її матері та сестри в писанні писанок й вишиванні і її батька в різьбарстві, вона побажала їй і її талановитій родині нових успіхів у їхній творчій праці.

Можна радіти, що є в нашій громаді такі нові мистецькі сили, як Романа Бачинська і її родина, і такі установи, як Український Музей-Архів ім. Патріярха Йосифа Сліпого, які дають змогу українським і їхнім співгромадянам ознайомлюватися з творами наших мистців і їх набувати.

Адольф Гладилович

Є підозри...

(Закінчення зі стор. 1)

ня здоров'я. Москва подякувала за цю пропозицію, але не прийняла її.

У згаданому давосьокому інтерв'ю А. Чубайс категорично засудив ідею поширення НАТО на схід, але в той самий час сказав, що „прагматичним способом розв'язання проблеми було б те, якби НАТО і нові його члени підписали угоду, що передбачала б нерозповсюдження військової структури союзу на нові члени і нерозміщення ядерної зброї на їхніх територіях".

Ділимося сумною вісткою, що дня 4-го лютого 1997 р. відійшов від нас по довгій недузі наш дорогий МУЖ і ТАТО і добрий ДІДО і ПРАДІДО

бл. п.

ІВАН БОЙКО

зі села Слобідка, Тернопільщина

ПАРАСТАС відбудеться у четвер 6-го лютого 1997 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин при 1600 Stuyvesant Ave. в Юніон, Н. Дж.

ПОХОРОН в п'ятницю 7-го лютого о год. 9:30 ранку в церкві св. Івана Хрестителя при 917 Sanford Ave. в Нюарку, Н. Дж., а відтак на цвинтар Hollywood в Юніон, Н. дж.

Залишив у смутку:

дружину — ЛЮДМИЛУ
дочок — ЛЮБУ
— РОМУ
сина — ЯРОСЛАВА
чотирьох внуків і одного правнука.

Вічна йому пам'ять!
Нехай американська земля буде йому легкою!

Розваговий вечір у Воррені

Цей вечір був підготований і проведений 45-им Відділом Союзу Українок Америки 23-го листопада минулого року в залі церкви св. Йосафата. Це вже вдруге протягом двох років 45-ий Відділ СУА проводить подібний вечір. Заля була вщерть заповнена присутніми, які прибули з надією гарно відпочити. Програма вечора і виконання перевершили всі наші сподівання.

З вступним словом і привітанням виступила голова Відділу Орися Лончина, передавши ведення програмою вечора Наталії Гевко. Саме її вмілому і влучному веденню у великій мірі завдячуємо успіх цеї імпрези. З гумором, прекрасною дикцією Наталя Гевко вела програму, пересипану гуморесками та анекдотами, які викликали щирий, веселий сміх. Темою вечора була наша еміграція, перехідні етапи її пристосування до нових обставин життя, чужої мови. Це були нелегкі часи, але стали джерелом творчости для таких відомих гумористів як Микола Понеділок, Іван Керницький, Богдан Нижанківський, Микола Савчук, а особливо для незабутнього Едварда Козака, який віддзеркалив це еміґрантське життя в його унікальному сатиричному жанрі, друкуючи гуморески, героєм яких є „Гриць Зазуля", на сторінках журналу „Лис Микита" чи в книжці „На хлопський розум". Саме його „Колєда" та „Бинкет" прочитала з правдивим гумором

Виконавці Веселого Вечора „Еміґрація" (справа): Наталія Гевко, Ігор Козак, Маруся Лісовська, Христина Липецька, Орися Лончина (голова 45-го Відділу СУА), Віра Крива, Роман Тарнавський, Ліда Цісарик та Марта Шехович.

та артистично Наталя Гевко. В цьому ж гумористичному жанрі продовжувався вечір виступами Ігоря Козака та Романа Тарнавського, які з відчуттям творів читали гуморески Ека, Бабая, Ікера, Миколи Понеділка та Миколи Савчука. Останній автор вже пише про найновішу еміґрацію, яка почала приїздити після падіння залізної завіси. Тут годиться ще додати, що надзвичайно дотепно намальований образ — декорація Ярка Козака зображувала саме приїзд еміґрантів.

Тепло був сприйнятий виступ піяністки Ліди Цісарик. Виконана нею в'язанка мельодій сколихнула в присутніх низку спогадів, перенісши їх в далекі часи 50-их років. Приємною несподіваною був виступ Христини Липецької, що зачарував присутніх. Чудовий голос, в прегарному, відповідно до змісту пісні, одязі, з неперевершеним артистизмом Х. Липецька виконала вперше в діяспорі „Статуетку фаянсову", що була популярним передвоєнним шляґером, в супроводі піяністки Марії Лісовської, яка аранжувала цю пісню. В цьому ж супроводі Х. Липецька виконала дві жартівливі народні пісні „Гандзя" та „Спать мені не хочеться".

Власний дотепний вірш про перші кроки теперішньої еміґрації в Америці прочитала з гумором Віра Крива, а наша неперевершена гумористка Марта Шехович прочитала свою поему „Наша еміґрація з 1944 року". Її здатність зауважити та підхопити тонкі людські прикмети та ситуації, подати їх у світлі дотепу є справді унікальною. Вдяч-ні слухачі нагороджували виконавців програми довгими оплесками, щирим сміхом та висловлювали своє захоплення. На закінчення О. Лончина висловила сердечну подяку Н. Гевко за ведення і підготову цього вечора, подякувала всім виконавцям та присутнім.

Рівночасно на залі можна було оглянути (а навіть закупити) малюнки з Дитячої Мистецької Школи ім. О. Новаківського у Львові. Треба справді подивляти таланти наших дітей (від I-IV кляси) та радіти, що ростуть майбутні українські великі мистці. Призбирані фонди є призначені на малярське приладдя для школи. В переповненій залі, при перекусці, ще довго звучав сміх і веселі розмови. Присутні пригадували давні часи, кожний старався розказати щось веселого, чи нового анекдота. Розходитися не поспішали.

Лідія Кізима

ПОДІЇ

ДОПОВІДЬ МІНІСТРА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Ню Йорк. — Злучений Український Американський Допомоговий Комітет (ЗУДАК) влаштовує доповідь міністра охорони здоров'я України Андрія Сердюка. Доповідь відбудеться у п'ятницю, 7-го лютого, в Українському Народному Домі, 140-142 Друга аве. в Ню Йорку. Початок о год. 7-ій вечора.

ВІДІЙШЛИ • ВІД НАС •

Д-р РОМАН БОРКОВСЬКИЙ член УНС Відд. 205-го Т-ва ім. Александра Тисовського в Йонкерсі, Н.Й. помер 6-го серпня 1996 року на 81-му році життя. Нар. 1915 року в селі Глубічок Великий, Україна. Членом УНС став 1972 року. Запишив у смутку, дружину Марію, сина Тараса, синову Марусю та внуків: Оленку, Лярису і Маркіяна. Похорон відбувся на цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

Остап Винник, секр.

ІВАН ЯРЕМА член УНС Відд. 372-го Т-ва ім. Івана Франка в Плейнфілд, Н.Дж. помер 1-го вересня 1996 року на 71-му році життя. Нар. 24-го січня 1925 року в Едізон, Н.Дж. Членом УНС став 1977 року. Залишив у смутку дружину Гелен, дочок Сузану і Дану, зятів Ґері і Кевен, внучок Стейсі, Дон, Синтію, Лізу і Синтію, внука Ґері, сестру Юлію з родиною, брата Василя і велику родину і приятелів. Похорон відбувся 4-го вересня 1996 року на цвинтарі Гиллсайд в Плейнфілд, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

С. Лонишин, секр.